Nr 82.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Pålsboda nr 1 och Folkasboda nr 1 i Örebro län; given Stockholms slott den 25 februari 1916.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att de å stadsingenjören Karl Davidsons år 1914 upprättade förslag till plan för utstyckning av lägenheter vid Pålsboda järnvägsstation med litt. A 10, A 11, A 12, B 1, B 2, B 3, B 4, B 5 och B 6 betecknade lägenheter må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $^1/_2$ mantal Pålsboda nr 1 och $^1/_2$ mantal Folkasboda nr 1 i Sköllersta socken av Örebro län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

dels och att de med litt. A 7, A 8 och A 9 å ovannämnda plan betecknade lägenheter må var för sig med i förenämnda statsrådsprotokoll angivet område från samma egendom å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor.

De till ärendet hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Johan Beck-Friis.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1916.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen statsrådet friherre Beck-Friis anförde:

I proposition nr 179 vid 1914 års senare riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, dels att 17 till förra militiebostället $^1/_2$ mantal Pålsboda nr 1 och $^1/_2$ mantal Folkasboda nr 1[1]) i Sköllersta socken av Örebro län hörande, å en i det tillhörande statsrådsprotokollet intagen tablå närmare angivna tomter ävensom lägenheten litt. B 1 finge, med tillägg av viss vägmark, var för sig upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, dels ock att en till samma kronoegendom hörande, med litt. C betecknad lägenhet finge under viss förutsättning säljas till namngiven person.

[1]) Angavs å vissa ställen i propositionen oriktigt såsom Folkasboda nr 2.

Ifrågavarande kronoegendom är belägen omkring Pålsboda järnvägsstation och var utarrenderad till den 14 mars 1915. Tomtbeteckningarna hänförde sig till en av distriktslantmätaren Carl Berner år 1911 upprättad karta över egendomen.

Riksdagen anmälde i skrivelse nr 237 den 29 augusti 1914, att riksdagen endast i så måtto bifallit Kungl. Maj:ts proposition, att riksdagen medgåve försäljning av sistnämnda lägenhet litt. C. Tillika anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t täcktes verkställa förnyad utredning i enlighet med vissa i skrivelsen angivna grunder av frågan om upplåtelse av de i framställningen omförmälda tomter samt till riksdagen snarast inkomma med nytt förslag i ärendet.

Beträffande de av riksdagen angivna grunderna må här lämnas följande sammanfattande redogörelse.

De av Kungl. Maj:t ifrågasatta tomtupplåtelserna representerade en först på senare åren uppkommen typ av jordförsäljningar, avseende styckning och försäljning såsom byggnadstomter i större skala av områden, belägna inom eller omedelbart intill mera koncentrerade, i utveckling stadda samhällen. Med hänsyn till det inflytande, som en dylik tomtförsäljning från statens sida vore ägnad att utöva på utvecklingen av ifrågavarande samhällen, särskilt om staten bleve den huvudsakligaste tomtförmedlaren på platsen, ansåge riksdagen det vara av vikt, att frågan om statens verksamhet på detta område upptoges till närmare undersökning. Det vore av stor betydelse, att staten icke underläte att vidtaga åtgärder för att sådant samhälles utveckling måtte ledas i rätt riktning till båtnad och fromma för den plats det gällde, särskilt beträffande sådana samhällen, vilka ännu befunne sig på det första stadiet av sin utveckling och därför icke kunde förväntas själva vara i stånd att tillgodose kravet på en planläggning för framtiden. Staten borde därför vid tomtupplåtelser i samhällen av nu ifrågavarande slag tillse, att en verklig och med sakkunskap uppgjord plan för det framtida bebyggandet utlades, i första hand omfattande vad som i allmänhet ansåges böra ingå i stadsplanen, nämligen tomtindelning, gatureglering, torg och andra allmänna platser. Det vore dock även angeläget, att jämväl hygieniska och estetiska synpunkter bleve behörigen tillgodosedda, och därför borde tillses, att möjlighet bereddes till dränering, anordnande av kloakledning och gemensam vattentillgång, anläggningar samt öppna platser för invånarnas trevnad m. m. Ehuru planläggningen givetvis måste från början utföras i hela sin vidd, borde tomterna föryttras endast efter hand och med iakttagande av lämpligt ordnad byggnadsföljd. Härigenom skulle vinnas ett regelbundet och jämt fortlöpande

utbyggande av samhället samt ordnandet av gatuanläggningar, vatten- och belysningsfrågor m. m. underlättas. Upprättandet av en plan av sålunda omförmält slag kunde icke lämpligen anförtros åt de ordinarie uppskattningsmännen eller åt lantmätare, utan en på området fullt sakkunnig person borde anlitas. Vederbörande samhälle syntes ock böra hava befogade anspråk att få tillfälle att taga del av planen och yttra sig över densamma. — Även beträffande tomtprisens reglering borde staten låta sig angeläget vara att främja en god utveckling av de samhällen, där staten i någon större omfattning uppläte tomter, isynnerhet där staten vore ensam tomtförsäljare och alltså helt och hållet behärskade tomtmarknaden. I de centralare delarna borde självfallet tomterna från början åsättas högre pris än i de längre ut belägna delarna. För lägre pris å sistnämnda tomter talade, utom det mindre goda läget, även den omständigheten, att dylika tomter i den enskildes hand ofta bleve föremål för en mindre sund spekulation, som framkallade en onaturlig värdestegring och för den mindre bemedlade försvårade möjligheten att förvärva ett eget hem. Därest emellertid staten beträffande platser, där den vore ensam eller huvudsaklig tomtförsäljare, från början och allt framgent för dessa tomter åtnöjde sig med ett efter förhållandena avpassat moderat pris, skulle uppkomsten av en osund tomtspekulation försvåras. Då statens inkomst av dylik tomtmark förut i allmänhet varit jämförelsevis ringa, skulle upplåtelserna bli ekonomiskt fördelaktiga, även om försäljningen av nyssnämnda socialekonomiska skäl icke baserades på rena vinstsynpunkter. — Slutligen framhöll riksdagen, att städer och andra samhällen på ett mera framskridet utvecklingsstadium i allmänhet borde anses vuxna uppgiften att själva ordna och planlägga samhällets bebyggande och att det därför kunde ifrågasättas, om icke tomtupplåtelser från kronan i dessa fall borde ske direkt till samhället. Om detta ej funnes böra ske, borde dock upplåtelserna anpassas till den för samhället i övrigt gällande byggnadsplanen.

Vid föredragning den 9 oktober 1914 av riksdagens förenämnda skrivelse anbefallde Kungl. Maj:t domänstyrelsen dels att till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande, huruledes de av riksdagen i skrivelsen angivna syftemål syntes styrelsen lämpligast kunna vinnas, samt ifråga om de åtgärder och föreskrifter, som för sådant ändamål kunde finnas erforderliga, dels ock att vid utarrendering av ifrågavarande kronoegendom iakttaga, att det område, som ansåges närmast böra ifrågakomma till lägenhetsupplåtelser, särskilt för sig utarrenderades för en tid av tre år.

Till följd härav företogs ärendet till förnyad handläggning av vederbörande uppskattningsmän. Dessa anmodade stadsingenjören i Öre-

bro Karl Davidson, vilken vore känd och mycket anlitad som expert för upprättande av planer för städer och liknande samhällen, att för utredning enligt de av riksdagen angivna grunder verkställa mätningar och avvägningar med mera samt uppgöra plan och förslag till föreskrifter. På grund härav uppgjorde Davidson år 1914 en karta, benämnd »förslag till plan för utstyckning av lägenheter vid Pålsboda järnvägsstation å kronohemmanen Folkasboda och Pålsboda uti Sköllersta socken och härad av Örebro län», samt avlämnade eget yttrande i frågan. Å sagda karta finnas utlagda utmed gamla landsvägen 24 tomtlägenheter i en lång rad, därav litt. A 1—A 6 norr om järnvägen samt litt. A 7—A 12 och B 1—B 12 söder om järnvägen. Dessutom finnes med litt. D betecknat ett trekantigt område norr om järnvägen, vilket icke avsetts till försäljning utan ansetts böra bibehållas som öppen plats.

I yttrandet har Davidson anfört huvudsakligen följande. Det nu till försäljning föreslagna området innefattade 4.4295 hektar, därav 3.9180 hektar tomtmark i de 24 tomterna samt 0.5115 hektar vägar och öppna platser. Det vore beläget å en större grusås, i dagligt tal kallad Tippen, samt vore lämpligt för bostadsplatser. Plananordningen hade bestämts med hänsyn till de synpunkter, som numera gjorde sig gällande vid stadsplaners upprättande, såsom terrängens beskaffenhet, befintliga vägar samt hygieniska och estetiska krav. Åsens ringa bredd hade hindrat utläggande av diagonala uppfartsvägar. Vägarna hade föreslagits till 6 meters bredd men kunde vid en eventuell utvidgning av planen breddas till 12 meter eller vanlig stadsgatas bredd. Vägområde borde icke inräknas i tomterna. Lägenheternas storlek hade föreslagits till omkring 15 ar med 22 à 26 meters fasad. De hade visserligen kunnat göras något mindre, men med hänsyn till deras läge i en brant sluttning och för minskande av eldfara hade denna storlek ansetts lämplig. Ingen svårighet funnes för tomternas torrläggning eller för slask- och dagvattens bortledande. Grundförhållandena å samtliga lägenheter vore goda. Beständig vattentillgång funnes icke annat än i åsens grundlager. Under det torra året 1914 hade dock de bättre anordnade brunnarna hållit det nödvändigaste av hushållsvatten.

Davidson har vidare, med förmälan att han varit i tillfälle att på platsen förvissa sig om, att den uppgjorda planen på lämpligt sätt kan anslutas till angränsande områden och byggnadsplatser, och att planens utställande för yttrande från enskilda därför icke ansetts nödigt, anfört, att, ehuru utstyckning av lägenheter kunde med ekonomisk fördel ske såsom nu föreslagits, han dock ansåge, att för Pålsboda samhälles all-

männa behov och trevnad av någon tillflyktsort samt för bevarande av naturskydd och på grund av estetiska krav den nu av honom enligt erhållna direktiv föreslagna utstyckningen å höjdåsen Tippen icke borde genomföras, åtminstone icke å den del, som låge norr om järnvägen.

Uppskattningsmännen hava däremot ansett alla de med litt. A och B betecknade tomterna böra avsättas för försäljning, således även de norr om järnvägen belägna litt. A 1—A 6. Det vore icke nödigt att reservera denna del av åsen till grustag, enär tillgång på grus funnes i åsen å flera kilometers längd både norr- och söderut. Då tomterna enligt uppskattningsmännens mening hade ett olika värde, beroende på belägenheten, hade uppskattningsmännen åsatt dem följande värden per kvadratmeter, nämligen för tomterna litt. A 6, A 11 och A 12 1 krona, för litt. A 7—A 10 90 öre, för litt. A 1—A 5 samt B 1 och B 2 80 öre, för litt. B 3 70 öre, för litt. B 4 och B 5 60 öre, för litt. B 6 och B 7 50 öre och för litt. B 8—B 12 40 öre. Sammanlagda uppskattningsvärdet å de 24 tomterna upptogs till 27,290 kronor, motsvarande för 3.9180 hektar i medeltal 69.6 öre per kvadratmeter. Under erinran att uppskattningsmännen i det förslag, som år 1914 underställdes riksdagen, upptagit värdena till i medeltal 66 öre per kvadratmeter, men att myndigheterna då ansett detta pris för högt och att jag biträtt domänstyrelsens förslag om prisets bestämmande överallt till 40 öre per kvadratmeter utan hänsyn till läget, hava uppskattningsmännen anfört, att samma anmärkning torde komma att riktas mot deras nu gjorda värdering, men att de likväl icke ansett sig kunna föreslå prisen annorlunda, än dessa enligt deras undersökningar befunnits gälla. En gradering av prisen ansåge de i varje fall icke kunna frångås, helst som erfarenheten från liknande platser utvisat riktigheten därav.

Då Kungl. Maj:ts befallningshavande fann de i riksdagens skrivelse angivna grunderna icke hava blivit iakttagna i uppskattningsmännens nyssberörda förslag samt stadsingenjören Davidson i sitt yttrande antytt sig hysa annan mening i frågan än uppskattningsmännen, infordrade Kungl. Maj:ts befallningshavande nytt yttrande från Davidson, vilken i P. M. den 24 december 1914 uttalade, att det från modern stadsplanesynpunkt vore fullt riktigt, att ägotrakten Tippen icke borde bliva föremål för utstyckning och bebyggande utan i stället bibehållas som allmän öppen plats. Området utgjorde nämligen en ganska ovanlig grusåsformation med krönet omkring 12 meter över basen, och trakten bestode av en tillgänglig och vacker hagmark, bevuxen med delvis större björkskog, som gjorde platsen eftersökt som park och tillflyktsort. Då det skulle vara till skada att genom platsens bebyggande beröva

samhället en dylik öppen plats, som sannolikt icke komme att genom bebyggande vinna i estetiskt avseende, syntes det uppenbart, att åtminstone största delen borde bibehållas öppen och naturbildningen därigenom i huvudsak bevaras. Enda delen, som utan egentlig olägenhet kunde bebyggas, syntes vara det område söder om järnvägen, varå lägenheterna A 7—A 12 å förenämnda plan vore belägna. Ett norr om järnvägen och öster om Pålsboda gamla utfartsväg beläget område, kallat Aspgärdet, vore däremot synnerligen lämpligt för styckning. Detta område låge sunt på högländ åker med fast botten, knappt 200 meter från järnvägens stationshus och begränsades i norr av utfartsväg och rågång, i väster av utfartsväg, i söder av statens järnväg och i öster av ägoväg mot hemmanets mark i övrigt. Det innehölle i areal 6.83 hektar och kunde med hänsyn till sin belägenhet på ett planmässigt och ändamålsenligt sätt utstyckas, utan att särskild, vittomfattande plan på angränsande områden behövde uppgöras. I avseende å upprättandet av så fullständig och vittomfattande plan, som omförmäldes i riksdagens förberörda skrivelse, mötte större svårigheter än man vid ett första påseende kunde förmoda. Ett fullständigt stadsplaneförslag för Pålsboda skulle beröra icke allenast kronans område utan även till större delen två enskilda hemman jämte några andra fastigheter. För att åstadkomma ett fullständigt förslag måste därför alla fastigheterna uppmätas och kartläggas, nivåkurvor inläggas, planförslag uppgöras, tekniska beräkningar verkställas samt, om gällande bestämmelser för stadsplaners upprättande skulle följas, även en ekonomisk utredning göras om kostnaden för planens realiserande. Härtill komme, att Pålsboda samhälle icke nått den utveckling, att bestämmelserna i stadsplanelagen för municipalsamhälle och köping kunde tillämpas, vadan och då arbetet med uppgörande av förslag till större delen berörde enskildas ägoområden, varöver man ej ägde vidtaga några åtgärder, svårigheterna för upprättande av ett fullständigt stadsplaneförslag syntes vara av den art, att det för närvarande mötte formellt hinder att åstadkomma ett dylikt. Däremot hade lägenheterna i Davidsons förslag så utstyckats, att de kunde anpassas i en framtida större plan, något som syntes tillfyllest med hänsyn till samhällets nuvarande utveckling. Davidson har slutligen sammanfattat sina uttalanden sålunda, *att* ägotrakten Tippen icke bör bliva föremål för utstyckning, med undantag dock för lägenheterna A 7—A 12, *att* området norr om järnvägen och öster om Pålsboda gamla utfartsväg (Aspgärdet) lämpligen kan utstyckas till lägenheter, *samt att* med hänsyn till svårigheterna att åstadkomma en fullständig och vittomfattande plan å hela Pålsboda samhälle utstyckningen

å kronans hemman för närvarande bör begränsas till de områden, som ovan föreslagits.

Kungl. Maj:ts befallningshavande anslöt sig i skrivelse till domänstyrelsen den 31december 1914 till vad Davidson sålunda anfört, dock att för tillgodoseende av behovet av bostadslägenheter under de närmaste tjugu åren det icke syntes erforderligt att avsätta hela skiftet Aspgärdet utan blott en del därav. Med utläggande av fullständig plan för samhällets framtida bebyggande syntes böra anstå tillsvidare och intill dess det visat sig, om och i vilken mån det utvecklade sig. Det borde dock tagas under övervägande, huruvida den återstående delen av Tippen eller åtminstone den del, som låge norr om järnvägen, kunde böra redan vid nu förestående utarrendering undantagas till allmän plats.

För den händelse uppskattningsmännens förslag skulle till någon del godkännas, ansåge Kungl. Maj:ts befallningshavande, att de av dem åsatta värdena borde reduceras med minst 30 procent, dock icke för tomterna litt. A 11 och A 12, å vilka anbud avgivits, överstigande de åsatta värdena. I annat fall kunde befaras, att tomterna ej skulle finna köpare, enär bättre tomtjord utan tvivel kunde köpas från angränsande enskilda hemman till mycket billigare pris.

Enär svårighet mötte att i tillräckligt god tid bestämma omfattningen av den del av egendomen, som enligt Kungl. Maj:ts beslut borde särskilt utarrenderas på kortare tid, blev hela egendomen utarrenderad på ett år till den 14 mars 1916.

Med anledning av Davidsons och Kungl. Maj:ts befallningshavandes ovanberörda uttalanden anhöll därpå domänstyrelsen hos Kungl. Maj:ts befallningshavande, att befallningshavanden ville låta å karta utmärka det område av egendomen norr om järnvägen och öster om Pålsboda gamla utfartsväg, som kunde anses böra reserveras för utstyckning till bostadslägenheter under närmaste tjugu år. Till svar härå överlämnade Kungl. Maj:ts befallningshavande till styrelsen förnyat yttrande i ämnet av Davidson, däri denne meddelade, att hela nyssberörda område, kallat Aspgärdet, med hänsyn till läge och grundförhållanden vore synnerligen lämpligt för utstyckning av lägenheter, att den del därav, som först borde komma ifråga för styckning och som ansåges fylla behovet för de närmast kommande tjugu åren och vars avskiljande skulle medföra minsta olägenhet för arrendatorn, vore norra delen med de gränser, som angivits med rött bläck och bokstäverna A, B, C, D och E å Berners förberörda karta samt att det sålunda utmärkta området innehölle en areal av 2,595 hektar, varav på lämpligt sätt kunde utstyckas, förutom nödiga vägar, 17 lägenheter av omkring 12.34 ars storlek var och en.

Domänstyrelsen har nu i skrivelse den 31 december 1915 underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning och därvid till en början meddelat, att på grund av de olika meningar angående lägenhetsupplåtelser, som sålunda yppat sig, styrelsens chef, generaldirektören Fredenberg ansett sig böra på platsen inhämta kännedom om hithörande förhållanden, och att denne därvid fått den bestämda uppfattning, att det så kallade Aspgärdet visserligen, såsom Davidson framhållit, i och för sig vore lämpligt för bebyggande men, med hänsyn till dess från järnvägsstationen avlägsna läge, likväl ej nu borde komma ifråga till utstyckning.

Domänstyrelsen har vidare anfört följande.

»Å den invid järnvägsstationen belägna, i enskild ägo befintliga egendomen Kärr finnas i ganska stor utsträckning tomter till salu, vilka äro bättre belägna än de, som kronan kan avyttra. Det kan under sådana förhållanden ifrågasättas, huruvida en upplåtelse av tomter från kronoegendomen för närvarande är av behovet påkallad, men med hänsyn till möjligen uppkommande behov under instundande tjuguåriga arrendeperiod anser styrelsen dock lämpligt, att åtgärder nu vidtagas för försäljning till tomter av någon del utav egendomen. Det område, som å Davidsons plan indelats till tomter med beteckning A 7—A 12 och B 1—B 12, torde därvid böra komma till användning.

Den del av Tippen, som ligger norr om järnvägen och motsvaras av tomterna A 1—A 6 samt D, lämpar sig till största delen ej för bebyggande på grund av markens starka lutning. Särskilt är detta förhållandet med tomten A 6. Genom hela detta områdes bevarande i kronans ägo skulle även behörig hänsyn tagas till ett blivande större samhälles eventuella behov av park och tillflyktsort.

Beträffande tomterna söder om järnvägen gäller, att ju längre de äro avlägsna från stationen, dess bättre lämpa de sig för bebyggande. Terrängen blir lägre och jämnare och mindre fuktig i de längst bort belägna delarna. Vad angår A 7 och A 8, synas dessa tomter bättre lämpa sig till industritomter än bostadstomter. Bostäderna å dem komme att ligga särdeles fuktigt i det surhål, som uppstått under den här rätt branta åsen. Men med hänsyn till deras läge i närheten av stationen är det ej osannolikt, att de skulle bliva eftersträvade såsom industritomter och även lämpa sig därtill, sedan marken utdikats och igenfyllts. Vad nu anförts om A 7 och A 8 gäller även, ehuru i mindre mån, om A 9, varför även denna tomt synes lämpligen kunna upplåtas för industriändamål.

Ett upplåtande av A 10 samt B 1—B 10 till bostadslägenheter synes däremot ej böra möta betänkligheter. Någon anledning att åsätta dem olika saluvärden efter deras belägenhet i förhållande till järnvägsstationen synes ej föreligga, då de längre bort belägna tomterna dels, såsom ovan framhållits, äro lättare att bebygga och dels verka mera tilltalande för ögat, bevuxna som de äro med stora björkar. Saluvärdet å dem synes, med hänsyn till vad riksdagen i dess förberörda skrivelse anfört om angelägenheten därav, att staten även i fråga om tomtprisens reglering främjade en god utveckling av de samhällen, där staten i någon större omfattning uppläte tomter, ej böra sättas högre än 40 öre per kvadratmeter, oaktat vid för-

säljning av tomter från intill liggande enskilda egendomar betingats avsevärt högre pris. Saluvärdet å till industritomter avsedda A 7, A 8 och A 9 ävensom å A 11 och A 12, vilka båda tomter för närvarande innehavas av sågaren Th. Pettersson, synes emellertid lämpligen kunna bestämmas till 100 kronor per ar. Enligt denna beräkningsgrund skulle saluvärdet utgöra å

	Areal, ar	Kronor		Areal, ar	Kronor
A 7	15.10	1,510	B 4	19.10	764
A 8	13.80	1,380	B 5	17.10	684
A 9	13.80	1,380	B 6	15.70	628
A 10	14.80	592	B 7	15.30	612
A 11	14.50	1,450	B 8	15.80	632
A 12	17.30	1,738	B 9	16.70	668
B 1	17.40	696	B 10	18.10	724
B 2	18.70	748	B 11	19.70	788
B 3	19.70	788	B 12	20.20	808

På grund härav har domänstyrelsen hemställt om proposition om försäljning av de i tabellen upptagna 18 lägenheter, av vilka A 7, A 8 och A 9 borde säljas å auktion och alla de övriga såsom egnahemslägenheter.

Jag har inhämtat, att domänstyrelsen föranstaltat om skötsel och vård för tiden till den 14 mars 1917 av det område, som enligt styrelsens förslag sålunda skulle utbjudas till försäljning, samt avlåtit hembud till egendomens nuvarande arrendator att jämlikt honom tillerkänd optionsrätt under 20 år från den 14 mars 1916 arrendera hela återstoden av egendomen, alltså jämväl det i Davidsons yttranden omförmälda Aspgärdet.

Enär domänstyrelsens förslag innefattade försäljning av flera tomter söder om järnvägen än Davidson tillstyrkt, har tillfälle beretts Davidson att yttra sig härom. Då det därjämte syntes kunna ifrågasättas, om det vore lämpligt att bilda en mer än 450 meter lång rad av lägenheter utan någon tvärväg, begärdes hans yttrande, huruvida icke sådan väg borde utläggas mellan tomterna litt. B 3 och B 4.

Med anledning härav har Davidson i skrivelse den 14 februari 1916 anfört, att han ansåge det från stadsplanesynpunkt lyckligast, om alls ingen utstyckning av tomter å åsen Tippen ägde rum utan denna bibehölles såsom allmän park, men att utan nämnvärt intrång på denna hans åsikt tomterna litt. A 7—A 12 samt B 1—B 6 syntes kunna upplåtas till bostadslägenheter. Förutom områdena litt. D och A 1—A 6 borde alltså även litt. B 7—B 12 undantagas och bestämmas till öppen

plats. Härigenom skulle trakterna såväl norr som söder om järnvägen få sin egen öppna plats. Längden av den långa raden lägenheter söder om järnvägen skulle även härigenom väsentligt förkortas till fördel för planläggningen. Någon särskild tvärväg behövdes då icke. Därest denna begränsning icke komme till stånd, kunde visserligen en 5 meter bred gångväg anordnas mellan litt. B 3 och B 4 men den vore icke av nöden. Körväg kunde i allt fall ej anordnas därstädes för den starka sluttningens skull. Davidson har därjämte ånyo uttalat såsom sin mening, att ytterligare utstyckning lämpligen kunde ske å Aspgärdet, vars avstånd från stationshuset, 200 meter, icke innebure någon nämnvärd olägenhet.

Den nu åstadkomna utredningen synes mig utvisa, att med hänsyn till önskvärdheten av att reservera vissa områden såsom öppna platser och att bevara en mera ovanlig naturformation utstyckning till tomter å den till ifrågavarande kronoegendom hörande åsen Tippen bör ske endast i väsentligt mindre omfattning än propositionen år 1914 innebar. Jag ansluter mig till stadsingenjören Davidsons senast framlagda förslag, att allenast de 12 tomterna A 7—A 12 och B 1—B 6 nu böra försäljas och tomterna A 1—A 6 samt B 7—B 12 avses till allmänna platser. Då skiftet Aspgärdet ingår i den del av egendomen, som redan av domänstyrelsen hembjudits arrendatorn till förnyat arrende, lärer frågan om tomtförsäljning från detta skifte nu få lämnas å sido. Då Pålsboda samhälle ännu är jämförelsevis obetydligt och dess utvecklingsmöjligheter synas ganska ovissa samt stationsområdet och Tippen å västra sidan angränsas av enskild mark, å vilken förslag till stadsplan icke lämpligen torde å kronans bekostnad böra utläggas, synes man kunna låta sig nöja med den av Davidson lämnade förklaringen, att kronans till försäljning nu ifrågasatta tomter låta sig på ett lämpligt sätt inpassa i en blivande planläggning för samhället. *Departementschefen.*

I avseende å prisen å tomterna instämmer jag med domänstyrelsen med hänsyn till vad styrelsen upplyst angående tomtmarkens beskaffenhet.

Jämväl i fråga om försäljningssättet synes mig domänstyrelsens förslag böra vinna bifall. Då det emellertid är min avsikt att inom kort föreslå Kungl. Maj:t framläggande av proposition till riksdagen om vissa ändringar i kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, torde försäljningen av de lägenheter, vilka böra från ifrågavarande kronoegendom säljas såsom egnahemslägenheter, icke nu böra angivas skola ske enligt nyssnämnda kungörelse utan mera allmänt »enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar».

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

dels att de å stadsingenjören Karl Davidsons år 1914 upprättade förslag till plan för utstyckning av lägenheter vid Pålsboda järnvägsstation med litt. A 10, A 11, A 12, B 1, B 2, B 3, B 4, B 5 och B 6 betecknade lägenheter må var för sig med ovan angivet område från förra militiebostället ½ mantal Pålsboda nr 1 och ½ mantal Folkasboda nr 1 i Sköllersta socken av Örebro län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

dels ock att de med litt. A 7, A 8 och A 9 å ovannämnda plan betecknade lägenheter må var för sig med ovan angivet område från samma egendom å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas under de i brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Curt Rohtlieb.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1916.